

ROLA EGZAMINATORA W PROCESIE EGZAMINOWANIA KANDYDATÓW NA KIEROWCÓW I KIEROWCÓW.

Zanim kandydat na kierowcę zjawi się w WORD najpierw wyszukuje ośrodek szkolenia kierowców zwracając uwagę na jakość szkolenia. Jednak szanujący się ośrodek szkolenia kierowców, czy instruktor nigdy nie zagwarantuje 100% pewności zdania egzaminu za pierwszym razem z wynikiem pozytywnym. Ta hipoteza nie zawsze trafia do przekonania kandydata na kierowcę. **Wydaje się, że społeczne oczekiwanie dotyczące zdawania egzaminu z wynikiem pozytywnym za pierwszym (lub drugim) razem jest niewspółmiernie wysokie, w stosunku do społecznego oczekiwania oraz indywidualnej woli i chęci w zakresie zdobywania wiedzy i umiejętności z przepisów ruchu drogowego i techniki kierowania pojazdem. Ta presja psychiczna środowiska jest niekiedy bardzo silna i wpływa ujemnie na zachowanie osób zdających egzamin na prawo jazdy.**

W całym procesie egzaminowania bardzo ważnym ogniwem jest **niezależny egzaminator** – osoba odpowiedzialna za prawidłową, rzetelną, uczciwą oraz obiektywną pracę w zakresie oceny kwalifikacji osób zdających egzamin na prawo jazdy. Niezależny dlatego, że zdobycie kwalifikacji egzaminatorskich związane jest z długotrwałym procesem kształcenia najczęściej na własny koszt. Uzyskanie pełnych kwalifikacji może zapoczątkować tą trudną, odpowiedzialną i o dużym stopniu ryzyka karierę zawodową.

Egzamin teoretyczny przebiega bez bezpośredniego kontaktu osoba egzaminowana – egzaminator. Egzaminator jest tylko administratorem określonych czynności. Egzamin praktyczny polega na bezpośrednim kontakcie człowieka – osoby egzaminowanej i człowieka – egzaminatora. Dla nikogo nie jest zaskoczeniem fakt, iż przebieg egzaminu praktycznego na prawo jazdy jest rejestrowany. A jednak emocje związane z egzaminem są duże i często nie wszyscy kandydaci na kierowców potrafią zaprezentować wiedzę i umiejętności, w zakresie samodzielnego i bezpiecznego prowadzenia pojazdu na placu manewrowym lub w ruchu drogowym, w stopniu umożliwiającym orzeczenie wyniku pozytywnego z egzaminu na prawo jazdy.

Istotny wpływ na „atmosferę” podczas egzaminu (pozytywny lub negatywny nastrój) wprowadza egzaminator, przede wszystkim za pomocą żywego słowa. Sposób mówienia musi być sugestywny, a jednocześnie naturalny. Egzaminator powinien wypowiadać się płynnie, jasno formułować

zadania i upewniać się co do poprawności przyjęcia ich przez zdających egzamin.

To właśnie niezależny egzaminator znajduje się na „pierwszej linii” procesu egzaminowania kierowców i wykonując swoje obowiązki przyczynia się do poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego, zatrzymując niejako na etapie szkolenia osoby, których zachowanie może stwarzać lub stwarza zagrożenia dla bezpieczeństwa tegoż ruchu. Właśnie podczas losowego kontaktu osoby egzaminowanej i egzaminatora następuje zetknięcie się dwóch niby zbieżnych inicjatyw, które jednak często tylko pozornie są zbieżne. Obserwując z zewnątrz, to pojazd egzaminacyjny powinien poruszać się w ruchu drogowym zgodnie z przepisami i to osoba egzaminowana kieruje tym pojazdem. Zadaniem egzaminatora jest rzetelnie, obiektywnie i uczciwie ocenić wiedzę teoretyczną i umiejętność zastosowania tej wiedzy oraz techniki kierowania pojazdem w ruchu drogowym. Fakt rejestrowania przebiegu egzaminu praktycznego na prawo jazdy kategorii B na nośnikach magnetycznych dodatkowo podnosi stopień trudności, zarówno w zakresie oceny egzaminu praktycznego jak również w zakresie wykonania obowiązującego programu egzaminu. Egzaminator będąc człowiekiem odczuwa podobnie jak osoba egzaminowana podwyższony stan emocjonalny, indywidualne predyspozycje i słabości tej osoby. Przy obecnym stanie obowiązującego prawa, podczas oceny wiedzy i umiejętności kandydata na kierowcę margines tolerancji jest wyjątkowo wąski, a w niektórych przypadkach wręcz niemożliwy do zastosowania.

Dużego znaczenia w tym przypadku nabiera umiejętność realizacji procesu egzaminowania, tak w odniesieniu do zbiorowości – jakimi są grupy egzaminacyjne, jak i w stosunku do każdej osoby zdającej. Umiejętność ta, oprócz prawidłowej organizacji przedkłada się na metodykę przeprowadzania egzaminu. Tu egzaminator „przemienia się” w nauczyciela i pedagoga. Nauczyciel to powołanie, pedagog to wiedza. Istnieje czasem bardzo niska granica między wyrozumiałością i stanowczym wręcz egzekucyjnym działaniem egzaminatora.

W czasie realizacji zadań zwłaszcza w ruchu drogowym egzaminator musi posiadać wysoką rozdzielność uwagi. Musi percepcyjnie odbierać informację, dokonywać obserwacji w czasie jazdy, zapewniać jednocześnie bezpieczeństwo jazdy. Egzaminator dokonując oceny zachowań sytuacyjnych w danej chwili powinien przewidzieć ich następstwa podejmując odpowiednią decyzję. Sytuacje te budzą zastrzeżenia u wielu zdających. Moment podjęcia tej decyzji nie zależnie od zastrzeżeń zdających należy wyłącznie do egzaminatora.

Podczas egzaminu praktycznego na prawo jazdy egzaminator również odczuwa ogromną presję społeczną. Od niego oczekuje się w uproszczeniu

orzeczenia wyniku pozytywnego. W przeciwnym przypadku często wygórowane oczekiwania są skierowane na obiektywne, uczciwe i faktyczne uzasadnienie wyniku negatywnego. W ruchu drogowym pozostali uczestnicy oczekują od pojazdów oznakowanych napisem „jazda egzaminacyjna” niemalże wzorcowego zachowania. W przypadkach naruszeń przepisów przez osobę egzaminowaną, odpowiedzialność za skutki takich zdarzeń najczęściej przypisywana jest egzaminatorowi. Więc dbałość o bezpieczeństwo wokół pojazdu egzaminacyjnego również spoczywa na barkach egzaminatora. **Należy zaznaczyć, że wysoki poziom przeprowadzania egzaminu mobilizuje ośrodki szkolenia kierowców do podnoszenia poziomu wyszkolenia kierowców.**

Egzaminator jest pracownikiem WORD. W służbowej zależności jest ukryta pewna presja, pod którą egzaminator wykonuje swoje zadania. Mianowicie Dyrektor oczekuje od egzaminatora takiego sposobu wykonywania obowiązków aby klient, czyli osoba egzaminowana była usatysfakcjonowana. Gdy wynik egzaminu jest pozytywny satysfakcja osoby egzaminowanej jest gwarantowana. Lecz gdy wynik egzaminu jest negatywny, to satysfakcja zamienia się nierzadko w niezadowolenie prowadzące czasami do różnych, również niekontrolowanych zachowań. Gdy Dyrektor nie otrzymuje żadnych informacji dot. nieprawidłowej pracy egzaminatora, to sięga do danych statystycznych. Wskaźnik zdawalności zależy od wielu czynników zewnętrznych i jest niezależny od osoby sprawdzającej kwalifikacje, oczywiście przy zachowaniu jej obiektywności i działania zgodnego z przepisami prawa. Powodzenie jazdy egzaminacyjnej zależy od wielu czynników m.in. od poziomu wiedzy i umiejętności, ale także od odporności psychicznej oraz indywidualnej predyspozycji osoby egzaminowanej w dniu egzaminu. Infrastruktura drogowa i organizacja ruchu na skrzyżowaniach mają także ogromny wpływ na poziom zdawalności. Błędem jest zatem ocenianie egzaminatora, czy też całego WORD poprzez pryzmat jedynie średniej zdawalności czy też indywidualnych statystyk poszczególnych egzaminatorów. Wywieranie presji na egzaminatorze do podnoszenia zdawalności jest działaniem z założenia szkodliwym dla prawidłowego i obiektywnego wykonania zadania rządowego jakim jest przeprowadzanie egzaminów na prawo jazdy oraz niesie duże prawdopodobieństwo powstawania różnego rodzaju zjawisk patologii społecznej.

Od egzaminatora przełożeni oczekują efektywności pracy. W pojęciu jednych efektywność to liczba przeegzaminowanych osób. W pojęciu innych, do których zalicza się również KRA „egzaminator efektywny” to taki egzaminator, który w oparciu o swoją wiedzę i obowiązujące procedury, trafnie i rzetelnie ocenia przygotowanie kandydata na kierowcę.

Egzaminator to również osoba, która wykonuje szereg czynności dokumentacyjnych – jest więc także urzędnikiem. Sposób wypełniania A.P.E.P. oraz pozostałych dokumentów w tym akt kierowcy, to również ważny aspekt pracy egzaminatora.

Prawo jazdy jest dokumentem uprawniającym do kierowania pojazdem na terenie całej UE, co dodatkowo podnosi rangę tego dokumentu. Dlatego instytucje pełniące nadzór nad ośrodkami ruchu drogowego, jak również dyrektorzy, egzaminatorzy oraz personel administracyjny i techniczny WORD, oraz właściciele szkół nauki jazdy i instruktorzy –wszyscy razem swoją pracą powinni udoskonalać proces kształcenia i egzaminowania kierowców po to, aby stale podnosić poziom bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu drogowego.